

HAJDUFÖLD

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egy hónap 25 K Félévre 150 K
 Negyedévre 75 K Egész évre 300 K
EGYES PÉLDÁNY ÁRA: 1 KORONA

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
 Megjelenik hétfő kivételével minden nap
 Felelős főszerkesztő: Dr. Komlóssy Imre

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECZEN, PIACZ-UTCZA 59. SZÁM
INTERURBAN TELEFON: 3-48. SZÁM

Okos beszéd

A politikai beszédek ez arany korszakában, amikor Aeolus-szeleként fekszik rá az országra a puffogó frázisok szóáradata, amikor minden ember, ha egy antiszemita-beszédet ügyesen kívágni tud, a jövő politikusának képzeletét magát: jól esett hallanunk egy igazán okos beszédet.

Prohászka Ottokár mondotta azt, Székesfehérvár tudós és filozófus püspöke, aki Rómában is nevezetes arról, hogy távolról sem mondható antiszemita-nak s akinek nemes értelemben vett liberális felfogása sok gondot okozott annak idején a pápai kuriának. *Prohászka püspök* mondott olyan tárgyilagos és tartalmas beszédet a nemzetgyűlésen, amilyen még ebben a beszéd-korszakban is feltűnő és figyelemre méltó.

A numerus claususról szólott, arról a törvényjavaslatról, mely a megfizetett és fajbéli külföldi sajtóban mint Európa szégyene szerepelt mindenkor. Az Alliance Juife szerette volna elhítenni a világgal, hogy Magyarországon felekezeti kérdés a numerus clausus, mely egyesegyedül és kizárólag az izraelita hitfelekezet ellen irányul és semmi más célja nincsen, mint az, hogy üldözze és háttérbe szorítsa a mózesvallásúakat. Ezzel a valótlan ságban és céltudatos eiferítésen alapuló aljas rágalommal szemben emelte fel szavát higgadt és okos beszédében *Prohászka*. Rámutatott arra, hogy nem felekezeti, hanem *faji kérdés* Magyarországon a numerus clausus, még pedig a honszerző és honfenntartó keresztyén fajnak önvédelmi harca a zsidó faj ellen. Arra való törekvése, hogy országát, létét, fennmaradását biztosítsa és védőgátakkal vegye körül a fenyegető áradattal szemben. Amihez pedig neki éppen úgy, mint a világon minden más fajnak, meg van a természetes joga. Nem az izraelita vallás ellen védekezik, mert hiszen minden vallási meggyőződést tiszteltben tartani nemzeti alapvonása, hanem a zsidó faj terjeszkedése ellen. A művelt Nyugat 140 milliónyi népe között összevéve nincs annyi zsidó, mint Budapesten. Ha minden mást el tudnánk is felejteni, maga ez a statisztika elegendő volna arra, hogy a legkétségbeesettebb védekezésre gondoljon a magyar.

Legtanulságosabb, legfigyelemre méltóbb azonban a tudós püspöknek azon kijelentése, hogy ő eddig *nem volt* ellensége a zsidóságnak, de a multakon okulva *azzá lett*. Legtanulságosabb azért, mert ez a metamorfózis élénken jellemzi a magyar nép lelkiállapotát is. A

mindig lovagias, a mindig emberséges magyar már emancipálta a zsidóságot akkor, amikor még az a fogalom újdonság volt a társadalom történetében. Barátjának, sőt testvérének fogadta, — de a történetek után ellenségének kell tekintenie. Nem nyílt, becsületes, szemtől-szemben álló ellenségének, hanem alattomos, sötétben acsarkodó, orgyilkos franciurenek. Aki ellen csak úgy lehet eredményesen védekezni, ha egyszers-mindenkorra ártalmatlanná teszik és jó eleve kihúzzák a mérgefogait.

Ugron Gábor a kétféle liberalizmusról

A nemzetgyűlés mai ülése

Budapest, szept. 17. (N. St. tel. jel.) A nemzetgyűlés mai ülését egy negyed 11 órakor nyitotta meg *Rakovszky István* elnök. Az illetékek felemeléséről szóló törvényjavaslatot a Ház harmadszori olvasásában is elfogadja. Ezután folytatják a numerus clausus felett megindult vitát.

Első szónok *Dulich Vidor*. Követeli, hogy Magyarország összes egyeteméről 10 évre zárják ki a zsidókat, mert így tudjuk elérni azt, hogy a keresztyén ifjúság elhelyezést nyerjen. A törvényjavaslatot mai formájában nem fogadja el.

Szabó Balázs hangsúlyozza, hogy ha ezt a törvényjavaslatot egy évtizeddel előbb hozták volna be, nagyon sok bajt elkerülhetünk volna. Félintézkedésnek tartja a mostani javaslatot, mert nagyon sok orvoslásra váró pont van benne, de azért elfogadja, mert reméli, hogy így is meg lesz az eredménye.

Ezután *Ugron Gábor* szólal fel. *Prohászka Ottokár* beszédére válaszul kijelenti, hogy igaz van *Prohászka* kijelentésében, hogy a liberalizmus kiélte magát, de ez az a liberalizmus, amely legyűrte a gyengéket, az úgynevezett „manchesteri liberalizmus”. Nem szabad azonban félredobni azt a liberalizmust, amely a demokrácia felé vezet s amely a gyengét, beteget és szegényt felkarolja. *Prohászka* beszéde szemben áll a javaslattal, mert míg *Prohászka* őszinte, addig a javaslat egyáltalában nem az. Nem helyes, hogy a hazaáruló Goga Oktaviánának a magyar irodalomról szóló kritikáját a Ház elé hozzák. Elismeri, hogy a Galilei-Kör metelyezte meg az egyetemi ifjúságot, amiről neki tudomása is volt s mint belügyminiszter rendszabályokat léptetett életbe a Galilei-Kör ellen, Lehetetlennek tartja azt a rendelkezést, amely a felhételt a nemzetűség, megbízhatóság és tudományosság elkövetéséhez köti. A javaslatot nem fogadja el.

Ugron után *Bernoldák Nándor* személyes kérdésben szólal fel. Utána 10 perc szünet következik.

Szünet után *Gömbös Gyula* szólal fel a javaslat mellett. A javaslat célja a zsidók terjeszkedésének megakadályozása. A zsidók most is nagyobb ragaszkodást mutatnak a zsidó faj iránt, mint a nemzettel szemben. Statisztikai adatokat olvas fel, hogy a zsidók a harcúton milyen csekély számban voltak. Az orosz fogságra esett tisztéknek az a része, amely bolsevizmushoz csatlakozott, 95 százaléka zsidó. A szabaddkötönyesekről szólva kijelenti, hogy céljuk a zsidó világhuralom megerősítése volt. Ez a javaslat a magyar fajvédelmet szolgálja

Ilyen műtétnek szánta a magyarság a numerus clausust s ilyen szándék és önvédelmi kényszer szavaztatja azt meg a nemzetgyűléssel.

Nyílt hadüzenet ez a sötétség alattomosága ellen és a multak alaposan kihasználta „liberális” mulasztásainak késői helyrehozása. Semmi egyéb. Legkevesbé azonban felekezeti kérdés, mint hogy Magyarország már a bolsevizmus bukása óta nem ismer zsidó vallást, hanem csak zsidó fajt és nemzetiséget.

s az első lépés az intézményes keresztyén politikához.

Ezután *Rubinek Gyula* beterjeszti az 1920. évről szóló népszámlálási törvényjavaslatot, amit sürgősen kér tárgyalni.

Szilcs László örömmel üdvözlöi a törvényjavaslatot, amely azonban nem fejezi ki a néphangulatot. A javaslatot elfogadja.

Ezután az elnök napirendi javaslatot tesz, mire az ülés két órakor véget ért.

Gróf Csáky Imre --- külgügyminiszter?

Budapest, szept. 17. (Nemz. St. tel. jel.) Megbízható forrásból közlik, hogy *Csáky Imre* gróf meghatalmazott minisztert legközelebb külgügyminiszterré nevezik ki. A külgügyminiszterjelölt *Csáky Albin*nak, az első Wekerle-kabinet közoktatásügyi miniszterének fia. *Csáky* gróf kinevezése esetén *Teleki* miniszterelnök visszalép a külügyek intézésétől.

Mit remél Kun Béla?

Stockholm, szept. 17. (Nemz. St. tel. jel.) Egyik nagy svédlap levelezője nyomán cikket közöl Magyarországról. — Először a Felvidék szenvedéseiről a cseh elnyomásról ír, majd közöl egy interjút *Kun Bélától*, aki kijelentette, hogy szilárd meggyőződése, hogy Magyarországon rövid időn belül nagy változás lesz. — Majd azt írja a lap, hogy a bécsi keresztyén szociálisták és a magyarok között tárgyalások folynak magyar-osztrák perszónálunioról. (Megnyugtathatjuk *Kun-Kohn Béla* elvtársat, hogy az epedve várt balféle változás nem fog bekövetkezni. — Szerk.)

Magyarország a brüsszeli konferencián

Páris, szept. 17. (N. St. t. j.) Az *Information* jelentése szerint a brüsszeli pénzügyi konferencia minden körülmények között összeül szeptember 24-én. Magyarországot *Popovics Sándor*, az Osztrák Magyar Bank volt kormányzója képviseli, aki a magyar békedelegáció pénzügyi szakértője is volt. Magyarországot felszólították, hogy még két delegátust küldjön a pénzügyi konferenciára.

Take Jonscu Prágában

Páris, szept. 17. (N. St. t. j.) Hivatalos értesítés szerint *Take Jonscu* román külgügy miniszter Prágába érkezik. *Take Jonscu* Benes bukaresti látogatását viszonzozza.

A közélémezési miniszter Debrecenben

Ankét a megyeházán

Csütörtökön este Debrecenbe érkezett Vass József közélémezési miniszter és még az esti órákban értekezletet tartott a vármegyeháza ülés-teremben. A város részéről megjelentek: Hubert Ottó főispán, Csóka Samu polgármester helyettes Dr. Balogh Sándor titkár és Zöld József tanácsnok, azonkívül Pacor altábornagy Téry államtitkár és Holzvrath miniszteri tanácsos, valamint a GOK debreceni kirendeltségének vezetője. Az ankétion fontos közélémezési ügyekben tanácskoztak, nevezetesen a gabona beszoállításáról, gyűjtéséről és szállításáról.

Malomipari szakkérdésekről és őrleési rendelkezésekről is szó volt az ankétion, majd a miniszter kijelentette, hogy amint a gabona beszoállítás lefolyik, mely most van folyamatban, közelesen felemeli a fejadagot a mostani 6 kilogrammról a hivatalosan meghatározott 75 kgr.-ra.

Majd a burgonya termés tárgyalása kapcsán megjegyezte a miniszter, hogy Magyarország burgonya termése kitűnő volt, amennyi burgonyát akar Debrecen, annyit kaphat az őszi burgonyából, — minthogy nagymennyiségű burgonyakészlet áll rendelkezésére.

Szó volt még a katonai ellátást élvezőkről is. Erre vonatkozólag kijelentette Holzvrath miniszteri tanácsos, hogy azoknak, akik eddig katonai ellátásban részesültek, továbbra is katonai ellátást kell élvezniök, mégha élémezési pénzt kapnak is, vagyis az ilyenek részére liszt-könyv nem állítható ki.

Az ankét fél 10 órakor ért véget, mely után Vass József miniszter és kísérete, Pacor altábornaggal a Bikában a legszűkebb körben megvacsorázott, a vacsora után pedig szobájába vonult vissza.

Tegnap reggel fél 8 órakor Vass József miniszter és kísérete szintűn Nyiregyházára utazott.

Az iparkamarák államosítása

Budapest, szept. 17. (Nemz. St. tel. jel.) A kereskedelmi miniszter nagyfontosságú értekezletet hívott össze, amelyen a kereskedelmi és iparkamarák reformjáról tárgyaltak. A kamarai reform mélyreható változásokat jelent a kamarai hatáskört illetőleg. Az eddigi két kereskedelmi és iparszakosztály helyett 5 szakosztályt terveznek, és pedig bankok, pénzintézetek, biztosítók, nagykereskedelem, kiskereskedelem, nyígyipar és kisipar. A kamarai tisztviselők ezentúl köztisztviselőknek tekintendők s hivatali esküt tesznek.

Ausztria elzárta a Jugoszláv határt

Grätz, szept. 17. (Nemz. St. tel. jel.) A Grázer Post jelentése szerint Ausztria Jugoszlávia felé elzárta a határt. Ausztria igen magas áron vásárolt Jugoszláviában élelmiszert s a határárral az olcsóbb kínálatot akarja megakadályozni.

D'Aannunzio, a hódító

München, szept. 17. (Nemz. St. tel. jel.) Fiuméből érkezett hírek szerint D'Anunzio legionistái a Quarnero-öbölben elfoglalták Arbe, Cherso és Veglia-szigeteket. Az olasz megszálló csapatok D'Anunziohoz pártoltak át. A lakosság D'Anunzio csapatait ünnepélyesen fogadta.

Pénzbajok a Felvidéken

Prága, szept. 17. (N. St. t. j.) Csehországban, bár a kormány a hadikölcsönök 70 százalékának elismerését ígerte, senkisé meggyez kölcsönt. A felvidéken alig 3 millió korona gyűlt össze. A tisztviselők fizetését 10 én is alig tudják fizetni és sokszor vissza tartják a fizetésük egy részét. A bankjegyek között igen sok a hamis, ezért a százkoronást senkisé akarja elfogadni.

Államcsiny Lengyelországban?

Zürich, szept. 17. (N. St. t. j.) A párisi Eclair értesítése szerint Lengyelországban konzervatív államcsinyt készítenek elő. A mozgalom vezére Damsky, aki mindent megtesz a mostani kormány ellen. Damsky mellett van a hadsereg egy része is. Haller tábornoknak Varsóból történet elutazása is ezzel függ össze. Haller szervezi a hadseregben az államcsinyt. A lap azzal végzi cikkét, hogy Lengyelországban második Magyarország készül.

Deschanel lemond

Bécs, szept. 17. (N. St. t. j.) Párisi jelentés szerint Deschanel elnök elhatározta, hogy végérvényesen vissza lép az elnökségtől. Nemrég új rohamra volt az elnöknek, amely a parkban való sétálás közben érte utól, úgy hogy beleesett a csatornába. A csatorna azon a helyen nem volt mély, úgy hogy a beleszökkené komolyabb következménye nem volt.

Hindenburg a vörös veszedelemtől

Berlini jelentések arról számolnak be, hogy Hindenburg tábornagy egy amerikai lap tudósítóval beszélgetést folytatott, melynek kapcsán a következőket mondotta:

— Semmi célja sincs annak, hogy arról a lehetőségről beszéljünk: vajjon részt vehet-e Németország egy újabb háborúban? Hiszen arra is alig van elegendő csapatunk, hogy az országban a rendet fenntartsuk. Gondoljon Ön arra, hogy mily rettenetes munkát végzett Amerika, míg egy egymillós hadsereget talpra tudott állítani. Pedig neki még az Óceán is segítségére volt, hogy tűzértségét, löszerkészletét és légi anyagát gyarapítsa, melyek mind német területre jutottak. Ezért volna lehetetlen főként Németországnak ma háborúra gondolni. És hiszi Ön, hogy Franciaország zsebre vetett kézzel pihent ez alatt az idő alatt? ... Mindezek dacára is, mondotta az ősz hadvezér, Németországnak mulhatatlanul szüksége van egy erős hadseregre.

— Oroszország mielőbb keleti kapuink előtt fog állani. Nincs szándékom fölösleges aggodalmat előidézni, de azt hiszem, hogy úgy Németországnak, mint Franciaországnak készen kell lenni minden eshetőségre. Lehet, hogy a német semlegességi nyilatkozatokkal a szovjetkormány megelégszik, de ha elérheti azt, hogy Németországban ugyanolyan szovjetrendszeri állandósítson, mint amilyen Moszkvában van, holt bizonyos, hogy a bolsevizmus, Franciaországot is fenyegetni fogja...

Páris, szept. 14. A Daily Mail tudósítója jelenti Doornból, hogy a német excsászár könyvet ír a bolsevizmusról. Naponta három kéziratoldalt dolgozik. Mai napig a könyv megjelenéséről semmi bizonyosat nem lehet tudni.

Nemzetközi döntőbírótság

Newyork, szept. 17. (Nemz. St. tel. jel.) Tegnap ideérkezett Root külügyi államtitkár, aki magával hozta a nemzetközi döntőbírótság kidolgozott tervezetét. Eszerint a döntőbírótság 11 bíróból és 6 szavazóbíróból áll. A döntőbírótság a nemzetközi szerződések megszegésére ellen jár el s szab ki büntetést. Ítéletét nem lehet megfellebbezni. A nemzetközi bírótság székhelye Hága lesz.

Még most is folynak a harcok

Páris, szeptember 17. (N. St. tel. jel.) A szeptember 14-én kiadott lengyel hadsereg elfoglalta Kovelt és 3 ezer foglyot ejtett. — A lengyelek Kobrinnál átlépték a Bug és Dnyper vonalát, Wladimir-Wolynszkitől keletre harcolnak s ezzel döntő csapást mértek a bolsevistákra.

Varsó, szept. 17. (N. St. tel. jel.) A lengyel 3. hadsereg elfoglalta Wladimir-Wolynszkit és sok sok zsákmány és hadifogoly jutott kezébe.

Foch --- elnökjelölt?

Zürich, szept. 17. (N. St. t. j.) A legújabb hírek szerint Foch marsall is a francia köztársasági elnökjelöltek között van. A kamarát legközelebb összehívják.

A román-magyar tárgyalások

Nehézségek az erdélyi kérdésben

Jóllehet a dolog természeténél fogva alig szivárogi ki valami Budapesten a románokkal folytatott tárgyalásokból, a bécsi Neue Freie Presse mégis budapesti forrásból közli a következőket:

— A legközelebbi napokban újból megindul a két év óta megszakadt vasuti forgalom Románia és Magyarország között. Ez is kétségtelen bizonyítéka annak a közeledési szándéknak, mely a két állam között hosszabb idő óta fennáll. A tárgyalások elé ugyan sok nehézség gördült, de mértékadó körökben remélik, hogy rövidesen gyorsabb tempóban fogják azokat végezni. A közeledés ezidőszertig gazdasági természetű, de egészen bizonyos, hogy nagyon messzemenő politikai lehetőségek is számításba fognak vétetni. A gazdasági tanácskozások a szabad forgalom alapján történnek, mellyel kapcsolatban a nagyváradi vasuti vonalat szabaddá teszik. A politikai közeledés fölötti tanácskozásoknál figyelembe veszik azokat a megbeszéléseket, melyeket a főváros román megszállása idején folytatott. Az erdélyi magyar arisztokraták, közöttük Bethlen István gróf, Erdély autonómiaja mellett foglalnak állást. Más politikusok még tovább mennek...

— A közeledés alapfogolata az, hogy úgy Bukarestben, mint Budapesten az a belátás győzött, miszerint mindkét állam sokban egymásra van utalva úgy politikailag, mint gazdaságilag. Bukarestben a szlávok felé orientálódó kis antantban nem látnak elegendő védelmet az orosz veszéllyel szemben. A tény, hogy a csehek és a jugoszlávok a bolsevista törekvésekkel szemben semlegességi nyilatkozatot tettek s ez által Románia beszáríbiai része közvetlen vörös-veszélybe jutott, — Bukarestben világossá tette a Magyarországhoz való közeledés hasznosságát és a vörös-hadsereg által fenyegetett Beszarábia érdekében Párisban feltételek közötti tárgyalások eredményezték, hogy a dip-

lomáciai viszony Románia és Magyarország között felvéssék. Azóta szüntették be az erdélyi magyarság elleni atrocitásokat s azóta érezhető Románia részéről bizonyos engedékenységek. A Magyarországból Romániába való utazást és viszont nagyon megkönnyítették, Figelemre méltó, hogy Ferdinánd királynak egyik személyes bizalmasát neveztek ki Budapestre meghatalmazott miniszternek, amiből azt következtetik, hogy a budapesti tanácskozások olyan kérdésekre is kiterjednek, melyek a román király személyét érintik. A nehézségek az erdélyi kérdés körül vannak. Míg Magyarországon, ahogy észlelhető, Erdély bizonyos autonómiajára gondolnak, Romániában idegenkednek az újonnan megszerzett országrész önállóságra irányuló törekvéseitől. Az utóbbi időben mégis mintha bizonyos hajlandóság mutatkoznék a kérdést illetőleg a román körökben. Bukarestben ugyanis attól tartanak, hogy az erdélyi, bukovinai és besszarábiai románság jut többségre a parlamentben. Ezt a veszélyt pedig csakis Erdély önállóságával lehetne elkerülni. De gazdaságilag, mint a román körökben hangoztatják, súlyos következményekkel jár Erdély elzárása Magyarországtól, nemcsak Magyarország, hanem Romániára nézve is. A gazdasági és műszaki munkaerők kivándorlását nemcsak Erdély, de a román vasutak, ipar és kereskedelem is megérzi. S ezeken a bajokon csak a két nép közötti megegyezéssel lehet segíteni.

— Hivatalos körökben, hol a hurokat Bukarest és Budapest között pengetik, természetesen mélyen hallgatnak a dolog felől. Mindössze annyi szivárogi ki, hogy a hivatalos Magyarország külpolitikájának izolálásáról lemondott, s elsősorban Bukarest és Varsó felé orientálódik. A külügyminiszteriumot vezető miniszterelnököt mostani betegsége akadályozza abban, hogy a nemzetgyűlést és a közvéleményt a dolog lényege felől tájékoztassa.

HIREK

Ravasz

szemfényvesztéssel, furfangos trükkkel dolgozik Roboz Rosenberg Imre elvtárs ur Nagyváradon. Hogy Csonkamagyarország keresztlyén népét megtévessze és félrevezesse cikket írt lapjában a váradi zsidók sovinizmusáról, megvádolván őket azzal, hogy háztetőkön állva, kendőlobogtatással várják a Horthy katonák bevonulását. Olyan nagyon paralizikus hülye, vagy képletenül gonosz ez a Budapestről menekült vándorpatkány, hogy feltételezi rólunk, miszerint mi még most sem tanultuk meg eléggé ismerni a fajtáját. Tudjuk mi azt nagyon jól, mennyire várják a sastollas vívezeket Nagyvárad zsidói a háztetőkön. Tudjuk mi azt nagyon jól, mit jelent Roboz ur ezuttal szelidebb illatú büzbombája, de nem ülünk fel neki. Láttuk mi Debrecenben a Nemzeti Hadsereg bevonulását és nem felejtiük el soha. Tudjuk, mit akar mondani Roboz elvtárs, csak azt nem tudjuk, mennyi ilyen maszlag megírására kötelezte őt az Alliance, aki a pestieket három millióig vágta meg... De reméljük, mielőbb eválik...

Vasárnap istentiszteletek

A református templomban: Nagytemplomban délelőtt 9 órakor prédikál Nagy Ferenc amerikai lelkész, délután 3 órakor kátét magyaráz Konrad Zoltán segédlelkész. Kistemplomban: délelőtt 9 órakor prédikál Konrad Zoltán segédlelkész, délelőtt 11 órakor prédikál Szele György lelkész, délután 3 órakor kátét magyaráz Márton Sándor segédlelkész, Kossuth-utcai templomban délelőtt 9 órakor prédikál Tóth János lelkész, délelőtt 11 órakor ifjúsági istentisztelet tart dr Révész Imre, délután 3 órakor kátét magyaráz Mezei Béla segédlelkész. Árpádtéri-templomban délelőtt 9 órakor prédikál Márton Sándor segédlelkész, délután 3 órakor kátét magyaráz Almásy Márton segédlelkész. Ispótyi templomban délelőtt 9 órakor prédikál Almásy Márton segédlelkész, délután 3 órakor gyermekistentisztelet tart Kalmár Dániel segédlelkész. Homokkerti imaházban délelőtt 9 órakor prédikál Kovács János vallásitanító lelkész. Városi szegényházban délelőtt 9 órakor prédikál Nagy Jenő h. lelkész. A Konfirmált Leányok Szövetségében délután 3 órakor a serdülőknek, 5 órakor a felnőtt tagok összejövetele. (Egyház-tér 17. sz. a.) Az evangélikus templomban délelőtt prédikál Uray Sándor ref. lelkész.

— Valamennyi egyesület figyelmébe. Utalással a m. kir. belügyminiszter körrendeletére, illetőleg a helyi lapokban korábban közzétett felszólítására, ismételtlen felhívja a polgármester a törvényhatóság területén levő összes egyesületeket, hogy amennyiben miniszterileg jóváhagyott alapszabályaikat, valamint vezetőségük névsorát és hivatalos helyiségüknek megjelölését tartalmazó bejelentésüket még a polgármesteri hivatalhoz be nem adták, a fentieket a legürgösebben, de legkésőbb szept. 21-éig a polgármesterhez feltétlenül terjeszték be.

— A nagy vagyonadóról. A „Bross-szövetség” debreceni osztálya tegnap délután, a kereskedő társulat disztermében ülést tartott, melynek egyetlen tárgya a szövetség agilis ügyvezető alelnökének: Németh Aladárnak előadása volt arról a kérdéssel, mely mindnyájunkat igazgatón érdekel: a nagy vagyonadóról és a vagyonszaporulati adóról. Az előadást a nagyszamban megjelent tagok és más érdeklődők feszült figyelemmel hallgatták meg, s a legteljesebb elismeréssel honorálták a nagy gonddal és hozzáértéssel készült, alapos tanulmányt. Lapunk szükre szabott helye nem enged meg, hogy egész terjedelmében ismertessük olvasóinkkal az értékes dolgot, de reméljük, hogy az sokszorosítás útján a közönség legszélesebb rétegeiben is ismeretessé fog válni. Mi csak egyes szemelvényeket közölhetünk belőle, holnapi közgazdasági mellékletünkön, s előre is felhívjuk rá olvasóink figyelmét.

— Sót utaltak ki Debrecennek. Tizennégy és fél vagon sót utalt ki a közlemezési miniszter Debrecen város részére, mely a közeli napokban fog megérkezni és 70 dekás fejadagokban osztják ki.

— Tandijmentesség a menekült középiskolásoknak. A vallás- és közoktatásügyi miniszter körrendeletet küldött valamennyi tanterületi főigazgatónak, melyben közli, hogy a menekült tanulók előmenetelükre való tekintet nélkül, saját kérelmükre tandijmentességben részesítendők.

— Szenzációs letartóztatás Budapesten. Budapestről jelentik, hogy a rendőrség letartóztatta Barta Ábelt, a szegedi ellenkormány állítólagos belügyminiszterét, a királyság pártjának elnökét, csalás, sikkasztás, lopás, személyes szabadság megsértése miatt. Barta Abel Szegeden egy Martonek nevű főhadnagyól 1000 dollárt s 350 márkát kapott, hogy adja át pesti ismerőseinek, de ezt Barta a mai napig sem adta által. Holnap átkísérik Bartát az ügyészség fogházába.

— Apad a Duna. Budapestről táviratozzák, hogy a Duna a tegnapi nap folyamán apadni kezdett. Ma délig 245 cm-t apadt. A földművelésügyi minisztérium vizosztályához érkezett jelentések szerint a Duna mellékfolyói is folytonosan apadnak.

— Hogyan lett Fiume független állam? A laibachi „Jutro” című lap legutóbbi számában részletesen leírja, hogyan ment végbe Fiume függetlenné nyitvánítása D'Annunzio által. Az elmúlt csütörtökön a Teatro Fenice színpadán ünnepélyes népgyűlést tartott D'Annunzio, melyen közölte, hogy a város, a kikötő, valamint környékének egyesítése a „Fiumei Olasz Kormányosság” neve alatt immár eldönthetetlen. Ő és katonái nőtől is lehelletükig minden erejükkel sikra szállnak Fiume függetlensége mellett. Legyen Fiume egy corpus separatum (elkülönített terület), de az ott lakó jogosítványoknak minden jogot és szabadságot meg fognak adni. D'Annunzio beszéde alatt éles kifakadások hangzottak el Franciaország ellen. Így ment végbe az ünnepélyes aktus, mely elszállította Szent István koronájának ékességét Magyarországtól, éppen mint 1848-ban, mikor a horvátok ragadták el maguknak, hogy 20 évi bitórlás után a jog és igarság nevében visszaadják. Egyébként mint Rómából táviratozzák, Monsignore Cossantini, Fiume apostoli helynöke, tiltakozását jelentette be D'Annunzio személye ellen, aki a zsidó-hédonizmus mételeyit terjeszti a városban.

— A Weisz Manfred-villa nyílloka. Budapestről jelentik, hogy a Lendvay-utcai rablógyilkos, Kun Sándor kihallgatása során beismerie, hogy ő követte el a Vicziánál elkövetett lopást is. Vasárnap megpihent, hélión egy postahivatalba töt be, de ott megzavarták. Másnap követte el a gyilkosságot. Régebbi bűnei közül három betöréses lopást ismert be.

— A postafutárak forgalma. A m. kir. postafutárképzőintézet most mutatta ki augusztus havi forgalmát, mely szerint a betevők száma a múlt hónapban 5672 vel gyarapodott, a csekk-számlatulajdonosokké 134 el, úgyhogy a takarékbetevők száma 1,224,877-re, a csekk-számláké pedig 35,660-ra növekedett. Az augusztus havi össziforgalom több, mint öt milliárd volt. Az intézet összes betéteinek állománya e hó végéig közel 2 milliárdra rugott.

— Egy debreceni félszázados festőművész sikere. Budapestről jelentik, hogy a Nemzeti Szalon terein nagy feltűnést keltett Oláh István debreceni származású festőművész 3 képevel, a jobb karját elvesztvén, bal kezével tanult meg festeni.

— Felmentett rabló és gyilkos oláh. A kolozsvári „Ellenzék” írja, hogy Truska román őrmester felett, aki még a román hadsereg budapesti megszállása alatt, a Kristóf téren önkéntes házkutatást tartott, s mikor egy román hadseregben szolgáló brassói szász Mayer ezredes kérdőre vonta miatta, azt lelőtte, most ítéletet hozott. Elfogadta ugyanis az őrmesternek azt a védekezését, hogy a románul rosszul beszélő ezredesben magyar kommunistát vélt látni.

— Cukor érkezett. A közlemezési hivatalhoz Debrecen város polgári lakossága ellátásának fedezésére 2 vagon kristály cukor érkezett, s azt fogyasztási jegyre fogják kiosztani.

— A református elemi iskolákban még e hét 3 első napján a reggeli órákban (8—11) lehet beírni a növendékeket. A tanítás hétfőn kezdődik. Ref. iskolaszéki elnök.

A Jótékony Nőegylet zenés délutánjai

Mint már jeleztük, a Jótékony Nőegylet árvaháza a mérhetetlen drágaság miatt válságos helyzetbe jutott. Hogy továbbra is fenttartható legyen, minden segélyforrást megkísérel. Evégből ma szombaton délután és vasárnap a Bika kávéházban két zenés délutánt rendez, ahol az uzsonnát városunk előkelő szép uraszonnyai és urleányai szolgálják fel.

Továbbá a közönség szórakoztatására lesz cigányzene és egy emelvényen első nap a Fancsevits-nővérek, — akik most jöttek haza Budapestről, ahol az első táncmesterektől nyerték a kiképzésüket — egy remek amerikai táncot lejének és egy elsőrangú cupl: énekes is fellép és lesz még egyéb szórakozás. A második nap magyar táncot fog 4 urleány magyar ruhákban táncolni és egy csöpp kis leány, kis csoda gyermek hegedül és énekel, szóval pompás szórakozást ígér és jó uzsonnát. A Jótékony Nőegylet a n. é. közönség szives párfogatását, az az tömeges részvételüket kéri. Kezdele d. u. 4 órakor.

Rendőri hírek. Felügyelet alá helyezés. Gémes Imre mérnök ellen a kommunizmus alatti magatartásából kifolyólag internálási eljárás volt folyamatban. Most a kerületi főkapitány nem hagyta jóvá az internálást, hanem elrendelte Gémes Imre mérnök szabaddalra helyezését szigorú rendőri felügyelet mellett. — Lopás. A közúti-tviselőké étkezőjének vezetője Riskó Alajos, Vigkedvű Mihály-utcai lakos, feljelentést tett a rendőrségen, hogy az étkező Uranus mozgó színházi helyiségéből eltűnt kisebb mennyiségű liszt és az étkező tulajdonát képező több pohár. A rendőrség elrendelte a nyomozást.

— Mindenki fog petroléumot kapni. Debrecen város lakossága részére 2 és fél vagon petroléum érkezik legközelebb és így mindenki meg fogja kapni a rászó petroléum részét.

— Weiszmann Jakab okl. mérnök jogositolt földmérő magánmérnöki irodája Piac-utca 64 szám alatt van.

Valuta-árfolyamok

Budapest, szept. 17. (N. St. t. j.) A budapesti valutapiacon ma a következő árfolyamokat jegyezték: arany 864—58, lei 368, márka 491—87, dollár 286—290, font 970—60, Romanov 311—13, lira 11'95—12'10, szokol 406—02, francia frank 18'70, sveitzi frank 44—45, dinár 90'55—60, léva 4'90, osztrák korona 95—96.

Tusár bukása --- Amerikában

Prága, szept. 17. (N. St. t. j.) Mihelyt megérkezett Amerikába Tusár kormányának bukásának híre, az amerikai élelmezési miniszter táviratban közölte Cseh-Szlovákiával, hogy az élelmezési szállítást megszünteti.

SPORT

Az őszi bajnoki mérkőzések. Még meg sem indultak az első bajnoki mérkőzések, máris több oldalról merülnek fel nehézségek. A szolnoki Mav. SC, amely az új beosztás szerint a Keletmagyarországi kerülethez tartozik, eléggé el nem illehető módon meg szeretné ezt a beosztást változtatni. A kifogásai mind olyan gyengék és erőszakoltak, hogy önmaguktól dőlnek össze, de mindazonáltal a kerület érélyes és gyors fellépésére van szükség, amellyel végleg rendezze ezt a kérdést.

NyTVE—DMTK, DVSC—DNySC. Kettős bajnoki mérkőzés lesz vasárnap a diószegi uti vasutas pályán. A DMTK Nyiregyháza legerősebb csapatát látja vendégül, elcözleg meg a vasutasok a DNySC vel küzdenek a ket ponteri.

A DTE birkozóversenye. Szabadtéri birkozóversenyt rendez vasárnap délelőtt és délután a nagyerdői pályán a DTE, amelyen igen sok versenyző, köztük Debrecen legjobb birkozó, indulnak.

Dambsky elnök a rigai tárgyalásokról

Lemberg, szept. 18. A Kuryer Lwowski (Lembergi Futár) interjú közli, mely varsói tudósítója és Damsky meghatalmazott miniszter, a rigai békedelegáció elnöke között folyt le a rigai tárgyalások eredményére vonatkozólag. Dambsky a következőket mondotta:

— A rigai béketárgyalások sokkal kedvezőbb közlekedés-technikai feltételek mellett indulnak, mint a minszki tanácskozások. Sokkal gyorsabb lefolyásra is számíthatunk tehát és reméljük, hogy a lényegét illetően a kívánt eredményre jutunk. Az a benyomásom, hogy a béke lehetősége semmi különösebb akadályokba nem fog ütközni, ha a szovjet kormány az igazságos és megegyezésen alapuló béke álláspontjára fog helyezkedni s ha ő is hasonló mértékben bizonyítja be jó akaratát, mint a lengyel nép és annak kormánya. Erősen hiszem tehát, hogy a mi békekülötésaink szeriből kedvezők.

— Ami a litván kérdést illeti, az tisztán lengyel-litván érdek, s mint ilyen csakis Lengyelország és Litvánia között intézhető el, s Oroszországnak abba semmi beleszólása nem lehet. Ami pedig a lengyel-litván konfliktust illeti, a lengyel kormány mindent megtesz annak békés elsimítására. Természetesen azonban, hogy oly területekről, melyeknek lakossága túlnyomó többségben lengyel, nem mordhatunk le.

— A keletgaliciai kérdés nem tartozik a rigai konferencia anyagához. Keletgaliciának Lengyelországhoz való tartozása minden kétségen felül áll és nem képezheti vita tárgyát, annál kevésbé, mert maga a lakosság is érthetően tanúságot tett hajlandóságáról.

— Az ántánt éppen úgy, mint a lengyel kormány melegen óhajtja a keleteurópai béke helyreállítását. Kétségtelen tehát, hogy az ántánt-hatalmak a lengyel kormány béke iránti fáradozásait melegen üdvözik s a lengyel-orosz megállapodásokat elismerik.

HOLNAP
megjelenik a
Napsugár
első száma!

Törvénykezés

§ A püspökladányi birtokszocializációk. A püspökladányi földosztó direktorium tagjai: Kéri Benjamin, Bácsi Imre és Tóke Lajos, valamint Torockói Béla miniszteri tisztviselő, akit Buza Barna, majd Nagyatádi Szabó küldött le Püspökladányba gazdasági biztosnak, állottak ma a gyorsított ötös tanács előtt. — Elnök Benkő Lajos, szavazóbírák Bereczky László, Dávid István, Dancs György és Koháry József voltak, míg a vádat Gergus kir. főügyész képviselte.

A vádlottak a püspökladányi valóságos birtokait köztulajdonba vették. „Minden Gazdasághoz” címzett körlevelet küldtek az alapítványbirtokok bérlőihez, amelyben a forradalmi törvényszékkel való fenyegetés mellett tudomásukra adták, hogy ezentúl a földosztó direktorium rendeleteit kell végrehajtaniok. Egyik bérlőnek, Gyémánt Salamonnak 60 darab malacát eladták a vörös hadseregnek, a földön dolgozó munkásokat ők fizették ki, a birtok felügyelőjének lakását elfoglalták s teljes otthonosságai beendezkedtek. A ki-

hallgatott tanuk szerint a vádlottak rendelkeztek a birtokaikkal ugyan, de nem tanúsítottak fenyegető vagy durva magatartást velük szemben. A vád és védelem meghallgatása után a bíró délután hirdette ki a bíróság az ítéletét, mely szerint Torockói Bélát felmentette a vád alól, míg a három direktoriumi tagot 5 hónapi börtönre ítélte.

Színház

Ambruss Zoltán igazgató Almássy Endrét, a szegedi színház igazgatóját a Nemzeti Színház tagjainak sorába szerződtette.

Színházi és mozgósínházi irodák jelentése.

A Sylvio kapitány, ez a nagyszerű, rendkívül hatásos drámai újdonság ma. szombaton és vasárnap este újra színpadra kerül a Csokonai-színházban.

A Falu rossza pompás és teljes előadásban kerül színpadra vasárnap délután 3 órakor a Csokonai-színházban mérsékelt helyekkel.

A bérlő közönséget tisztelettel kéri a Csokonai-színház igazgatósága, hogy törzskönyvezett bérlőket szeptember 20-ig, annnyival is inkább váltsák ki, mert különben jogukat elvesztik s helyeiket mások kapják meg.

Ifjúsági oktató előadások az Apollóban. Nordisk műsor, mérsékelt helyek: szombaton délután 4 és 5 órakor, vasárnap délelőtt 11 órakor, délután 3 és 4 órakor.

Cinabár III. Amerikai Cow-boy történet az Urániában. Jegyelővétel

Nick Vinter Star-film, bűnügyi detektív-történet öt felvonásban az Apollóban. Előadások 6 és 8-kor. Jegyelővétel.

A fehér fogu álarc IV. a befejező rész bűnügyi történet 8 felvonásban, bemutatja az Arany Bika mozi. Jegyelővétel.

Franceska Bertini a világhírű szép olasz primadonna főszereplésével a hét főbűn egy fejezetét a „Szemérmertlenség (a gyönyör)” című 5 felvonásos regényt mutatja be hétfőn az Apelló.

Lapkihordók

azonnal felvételnek
lapunk kiadójában.

24548—1920. rk.

Hirdetmény.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 61752—1920—21. sz. rendeletével a fényképész ipart kézműves természeténél fogva a képesítés igazolásához kötött mesterségek közé sorozta, emellett fogva a fényképész tanoncok szerződötése, valamint a fényképész segédek be és kijelentése nem a városi előjárósághoz, mint iparhatósághoz, hanem az ipartestülethez tartozik

Előjáróság.

FÉNYKÉPNAGYÍTÁSOK
lepszikerültébbek és legolcsóbbak
TAKÁCS VINCZE
fényképésznő, Egyház-tér 3.
Nagytemplom mellett.

Zákány József
fuvarozási vállalata
PIACZ-UTCZA 43. SZÁM.

Nyomdásztanulóul
felvételt fizetés nélkül lapunk nyomdájában 3—4 középiskolát végzett értelműes fu. — jelentkezhetni bármikor.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Müstöt
veszek. Hordót kölcsonzók, értekezések délután Poroszlai-ut 10. Telefon 273

Eladó házhelyek
2—300 négyszögöl terület a Gyermekmenhely mellett Mester-utca végén a Csigekerti-utca és a Balmazújvárosi utra frontál. Értekezhetni Debreczeni Gazdák Bankja, Kossuth-u. 17.

Boroshordók
és 12000 téglá egy használt főzőkonyha és 2 nagy tokos ajtó eladó. — Var-utca 8.

Fiatal
fűszeres segéd, aki a borkezelésben is jártas azonnali belépésre állást keres. Cím Ulrich József Nyirkarász.

Egylovaslószerszám
eladó István-ut 11.

Cinbalom
igen jó hangu, pedálós eladó, Hadházi-ut 12. 1. em. Arpád-tér.

Debreczeni Gazdák Bankjárszvénytárs.
Kossuth-u. 17. Kölcsonzók folyósít házakra, földekre és értékpapírokra. Betéteket elfogad a betétek után kamatot ad, értékpapírokat vásárol és elad. Elfogad értékeket megőrzés céljából bárbe ad (safe deposit) páncél rekeszeket. Takarékpénztár és bankügyletek minden ágazatával foglalkozik. Feleknek minden pénzügyi műveletnél rendelkezésre áll.

Háztartás
minden ágában jártas középkorú urileány különösen jól főz, házikisasszonyi, gazdasszonyi állást keres. Menekült címre a kiadói hivatalba ajánlatot kér.

Koros Sándor
lérti-szabó Beletőben Piacz-a. 60.
Saját készítésű elegáns férfi blúzok kaphatók.

Róváry és Altmann
szűzők, piacz 42. Pannónia órákat, bármilyen szakmába vágó munkákat pontosan és jutányosan készítenek.

A „Keresztény Fatermelő Szövetkezet” tagjai
apritott és fűrészelt
Tűzifára
mázsánként 100 korona előleg befizetéseket eszközölhetnek a Debreczeni Első Takarékpénztárnál. Előjegyzéseket e hó 15-ig fogadjok el. A tűzifa elosztása a jelentkezés sorrendje szerint fog eszközöltetni.
Polyánszky Orest tűzifa és szénkereskedő
Piacz-utca 58. Szoboszlai-ut 1. sz.
Telefon 182.

Bőlegzőgyár és vésőintézet
PAULÓ I.
Bathányi-ut. 22.
Telefon: 1365.

FORGÁCS I.
műbírás
Kádós-ut.

Tankönyvek bekötését
bördíszmü-munkát tartós és izléses kivitelben készit
VARJAS PÁL
könyvkötő, Egyház-tér 3. sz.

KÉSZIT Központi szeszfordéket, Pálinkafőző üstöket
MENDLOVITS S., rézműves,
Nyirbátor Szabolcam. Alapított 1890.

Vendéglősök, kávéháztulajdonosok és korcsmárosok
figyelmébe!

Debrecen sz. kir. város előjárósága, mint I. fokú iparhatóság felhívja az összes kávéház, vendéglő, sörház és korcsma tulajdonosokat, hogy iparengedélyükkel, illetve italmérségi engedélyükkel f. évi szeptember hó 20-án délelőtt 9 órakor a rendőrségi palota I. em. 56. sz. szobájában nyilvántartásba vétel végett okvetlen jelenjenek meg.

Debrecen, 1920. szept. 17-én.

Debr. sz. k. város előjáróságának
iparügyszálya.